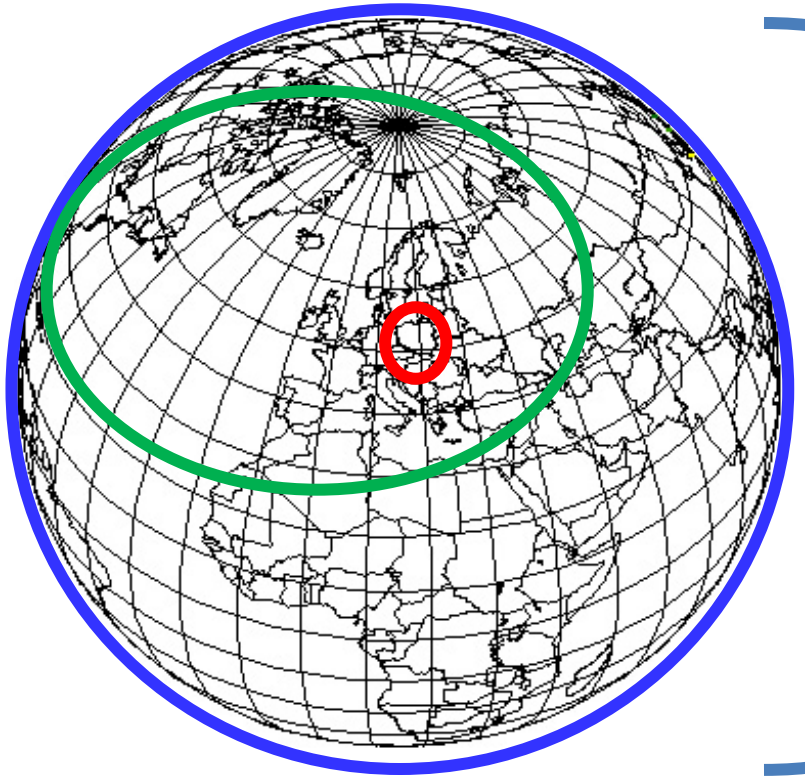
Wykład II
Międzynarodowe środowisko bezpieczeństwa

Środowisko bezpieczeństwa Polski

- **Globalne**
  - **międzypaństwowe**
  - **transnarodowe**
- **Regionalne: euroatlantyckie**
- **Krajowe (wewnętrzne)**

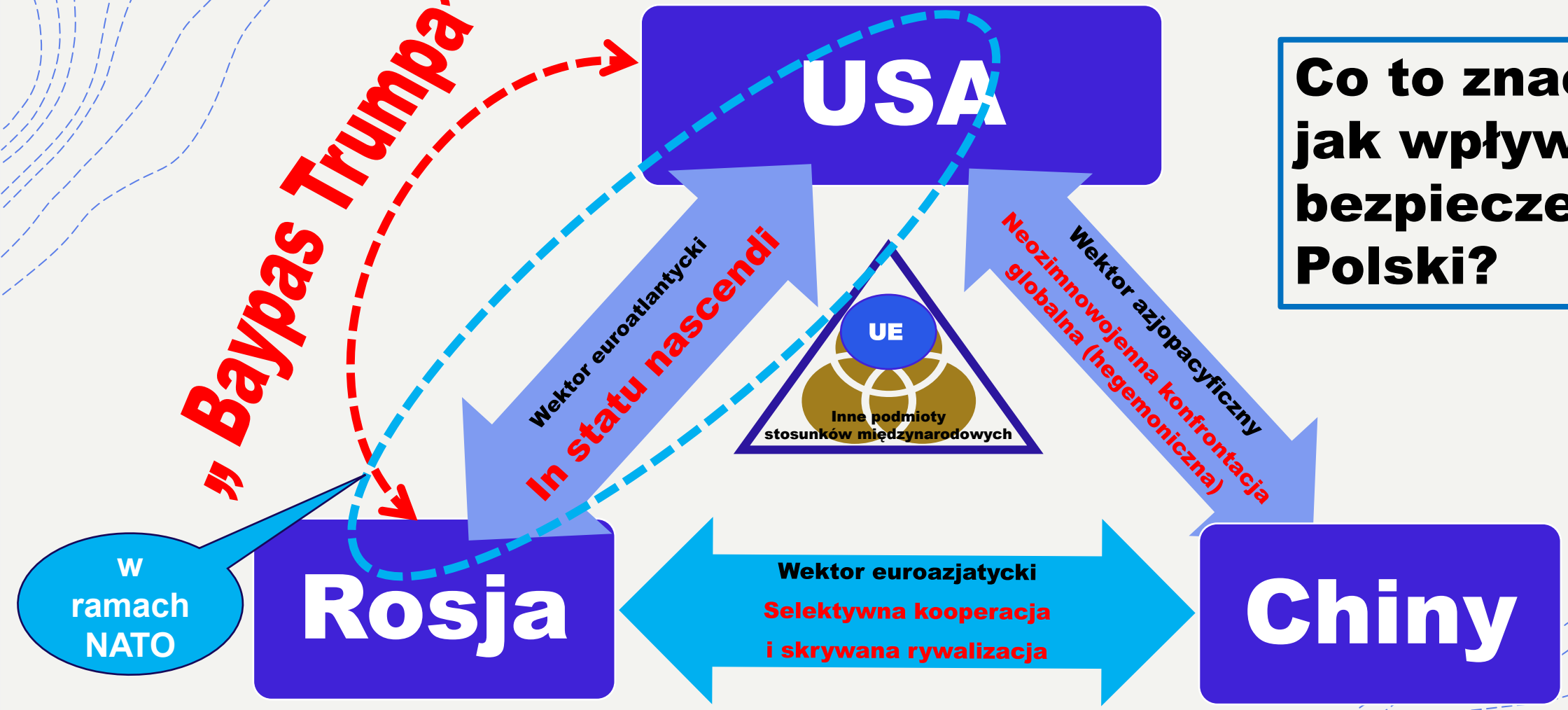

UWAGA!

Konkluzje z oceny środowiska muszą odnosić się do warunków (zagrożenia, wyzwania, ryzyka, szanse) i scenariuszy bezpieczeństwa Polski

2

GŁÓWNE PODMIOTY I WEKTORY GLOBALNEJ RYWALIZACJI WIELKOMOCARSTWOWEJ

Co to znaczy, jak wpływa na bezpieczeństwo Polski?

Możliwe scenariusze rywalizacji USA-Chiny

Konfrontacyjny

(raczej nieunikniony)

Kooperacyjny

(mało realny)

Nowa zimna wojna: wojna polityczna

(bardzo prawdopodobna: presja polityczna, ekonomiczna, informacyjna, wyścig zbrojeń, incydenty militarne, ataki hybrydowe, proxy wars…)

Sytuacja nierozstrzygalna przez dekady, jak pierwsza zimna wojna w XX wieku

Wojna incydentalna: ograniczony konwencjonalny konflikt zbrojny

(prawdopodobna: duży incydent zbrojny, intencjonalna, sprowokowana lub …niechciana wojna; Morze Południowochińskie, Tajwan, Korea…)

Sytuacja ryzykowna. Obie Strony mają szanse na zyski, ale obie ryzykują stratami, a nawet katastrofą eskalacyjną

Wojna totalna: na pełną skalę, nuklearna

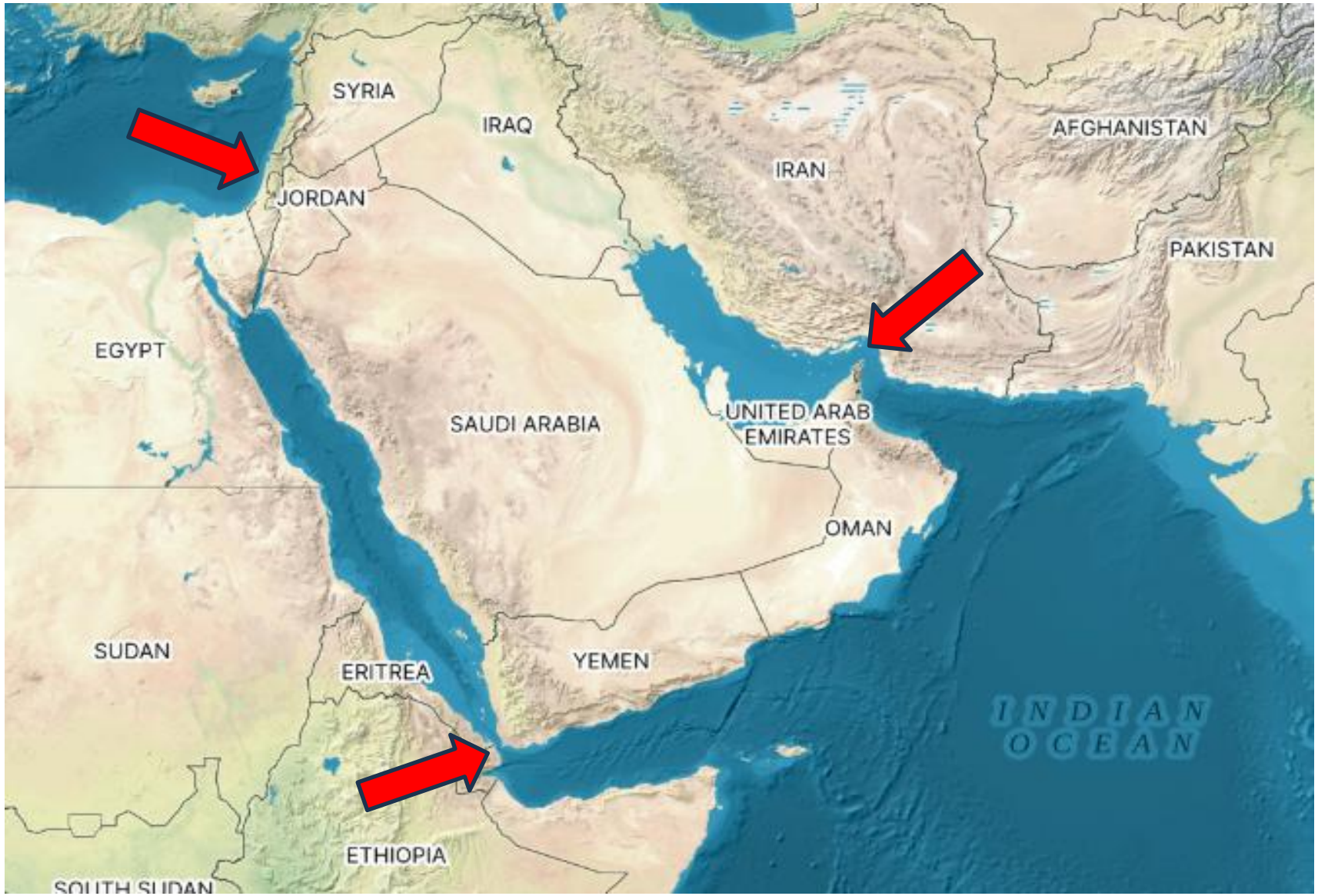
(bardzo mało prawdopodobna, ale nie dająca się wykluczyć jako przypadkowa lub po nieudanej deeskalacji…)

Sytuacja katastrofalna. Obie strony przegrywają

Wnioski dla nas:
NATO?
UE?
Polska?

Szanse i ryzyka dla USA i Chin

BLISKI WSCHÓD w kontekście globalnym – „gorące” punkty krytyczne

Bliski Wschód

- Gaza/Hezbollah
- Iran/Ormuz
- Huti/Bab Al-Mandap
- Arabskie NATO?
- ...

Co to znaczy dla nas?

Odciągnięcie priorytetów USA od Europy, w tym od wojny Rosja-Ukraina:

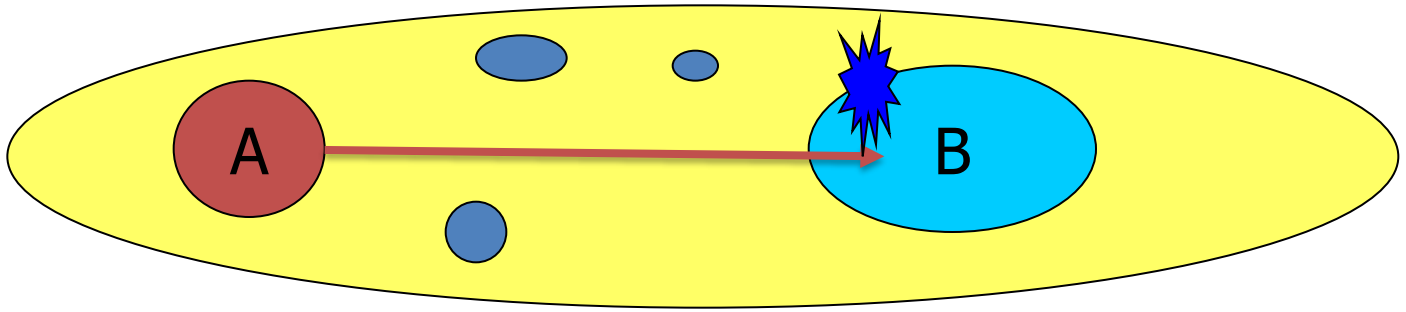
- **większe ryzyka zagrożeń rosyjskich,**
- **wyzwania dla filaru europejskiego**
- **Globalny kryzys energetyczny**

ISTOTA TERRORYZMU

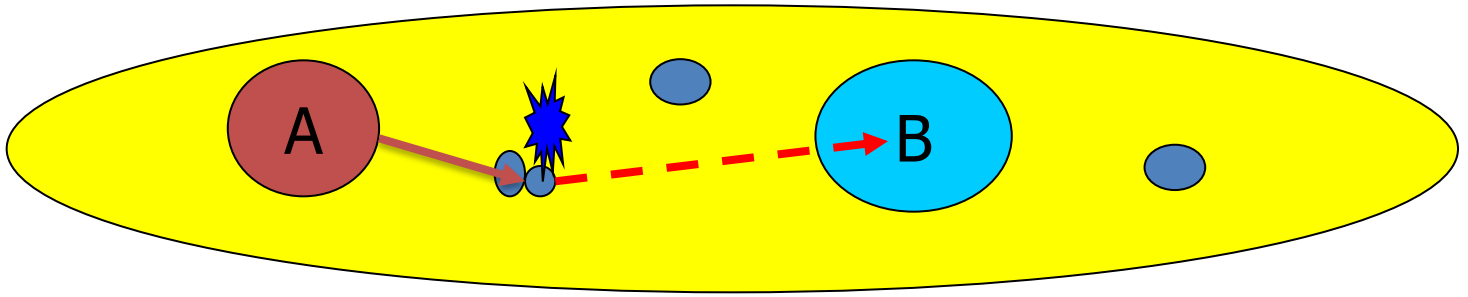
Celowe (*świadomie zamierzone*) i spektakularne atakowanie niewinnych, postronnych osób dla pośredniego (asymetrycznego, poprzez opinię publiczną) oddziaływania na przeciwnika politycznego lub ideologicznego

Istota terroryzmu

Walka – atakowanie przeciwnika, by go pokonać

Terroryzm – atakowanie podmiotów z otoczenia, by szantażować przeciwnika

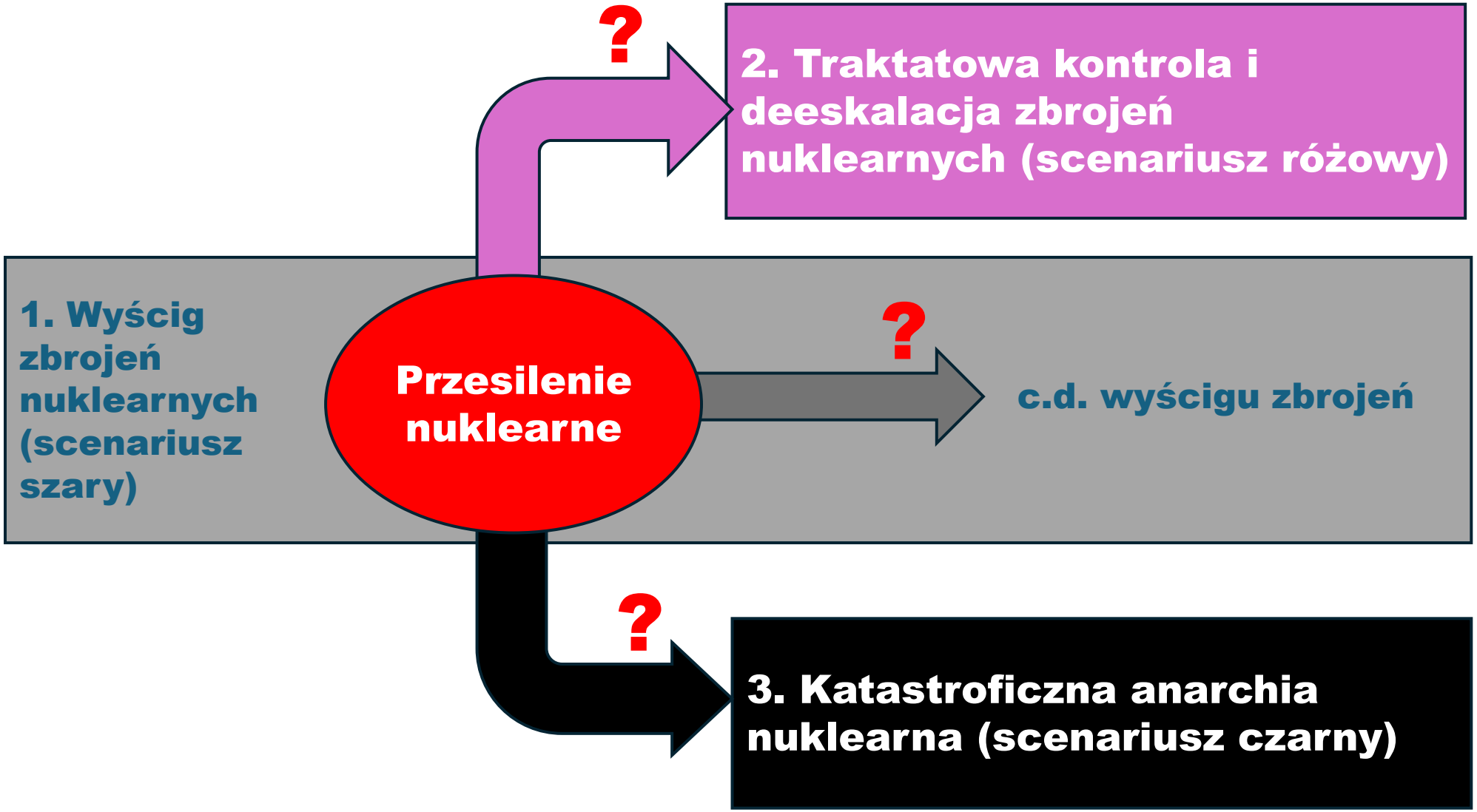
Wymiary asymetryczności terroryzmu globalnego

Wymiary asymetryczności	Zasady współczesnego terroryzmu	Zasady działania państw świata demokratycznego
Humanistyczny	Kierowanie się emocjami, złością, buntem, spontanicznością	Kierowanie się rozumem, pragmatyzm, otwartość na innych
Ideowy	Człowiek niczym, idea (wiara, religia...) wszystkim; radykalizm i fundamentalizm	Człowiek wszystkim, liberalizm, demokracja, wolności, prawa człowieka, gospodarka wolnorynkowa
Prawny	Terroryzm abstrahuje od prawa, atakowanie cywili	Wszystko, także wojna (walka), regulowane prawem, zakaz atakowania cywili
Strategiczny	Strategia maksymalizowania strat, ataki samobójcze	Strategia minimalizowania strat, nie tylko własnych, ale i po stronie przeciwnika (użycie broni precyzyjnej)
Organizacyjny	Sieciowość, dowolność, rozproszoność	Hierarchiczność, schematyczność, zwartość...
Instrumentalny	Środki proste, powszechne	Środki wyspecjalizowane, zaawansowane technologicznie

Proliferacja BMR

- **Globalizacja proliferacji: II era nuklearna (asymetryczna), przykład Korei Płn.**
- **Przyspieszenie tendencji do proliferacji BJ – w następstwie osłabienia gwarancji USA, załamanie traktatów kontroli zbrojeń**
- **Potencjalni kandydaci do dysponowania BJ: Iran (+Arabia Saudyjska)?, Turcja?, Korea Płd.?, Japonia?, Ukraina? Niemcy?, Polska?...**
- **Ewentualni dysponenci pozapaństwowi:**
  - **grupy terrorystyczne, grupy przestępcze**
- **BJ a nowe technologie (konwencjonalna globalna broń precyzyjna, broń hipersoniczna, antyrakiety, cyber-, sztuczna inteligencja [techno-inteligencja]...)**
- **II zimna wojna i odnowienie roli MAD, problem rosyjskiej TBJ, program rozwoju chińskiej broni jądrowej**

Globalne scenariusze nuklearne

Nowy wyścig zbrojeń

- **Koniec okresu pozimnowojennego i rywalizacja wielkomocarstwowa**
- **Osłabienie prawa i powrót siły w stosunkach międzynarodowych**
- **Doświadczenia z wojny w Ukrainie: masowe użycie środków walki: amunicja, rakiety…**
- **Skokowy rozwój technologii wojskowych: drony, środki satelitarne, broń precyzyjna dalekiego zasięgu, broń hipersoniczna, laserowa…**
- **Informacja/informatyka głównym polem nowego wyścigu zbrojeń: wysoce zinformatyzowane systemy walki i wsparcia – rozpoznania, dowodzenia, precyzyjnego rażenia; rola sztucznej inteligencji [techno-inteligencji]**
- **Rola własnej produkcji takich systemów (problem kodów do ich utrzymywania, rozwoju i użycia**

GLOBALNE RYZYKA TRANSNARODOWE: NEGATYWNE SKUTKI ROZWOJU CYWILIZACYJNEGO

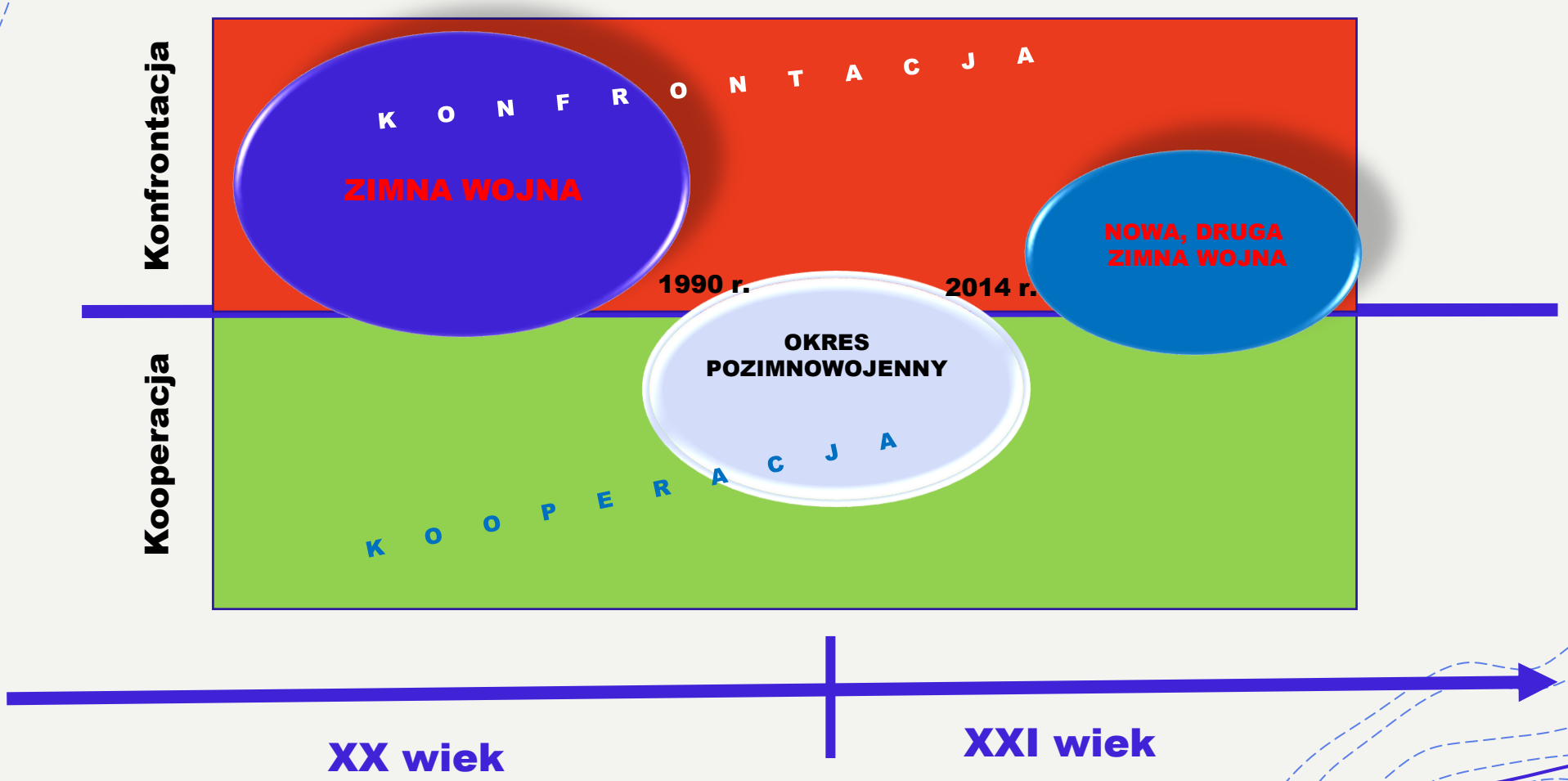
- **CZŁOWIEK: demografia (starzenie się rozwiniętych społeczeństw, migracje, dewiacje społeczne, przestępczość transnarodowa, epidemie – przykład koronowirusa…),**
- **NARZĘDZIA: ryzyka rewolucji technologicznej (broń masowego rażenia, cyberzagrożenia, technointeligencja (sztuczna inteligencja), broń hipersoniczna, biotechnologie…),**
- **ŚRODOWISKO NATURALNE: degradacja środowiska naturalnego (skażenie środowiska, zagrożenia klimatyczne…),**
- **KOSMOS: wyzwania opanowywania kosmosu**

EUROPA:
synteza zmiany strategicznej w XXI wieku

- W drugiej dekadzie XXI w. nastąpiła systemowa zmiana strategiczna w stosunkach bezpieczeństwa na obszarze euroatlantykim: zakończył się kooperatywny okres pozimnowojenny i rozpoczął konfrontacyjny okres nowej, II, hybrydowej zimnej wojny między Rosją a Zachodem. Demiurgiem tej zmiany jest Rosja ze swoją rewizjonistyczną (co do celów) i konfrontacyjną (co do metod) polityką wobec Zachodu
- Zapowiedział ją Putin na konferencji w Monachium w 2007r., przetestował wojną z Gruzją w 2008r., rozpoczął aneksją Krymu i hybrydową agresją w Donbasie w 2014r., poszerzył z lokalnej w regionalną przez proxy war z Zachodem w Syrii w 2015r. i w pełni rozwinął dokonując pełnoskalowej agresji na Ukrainę w 2022r.

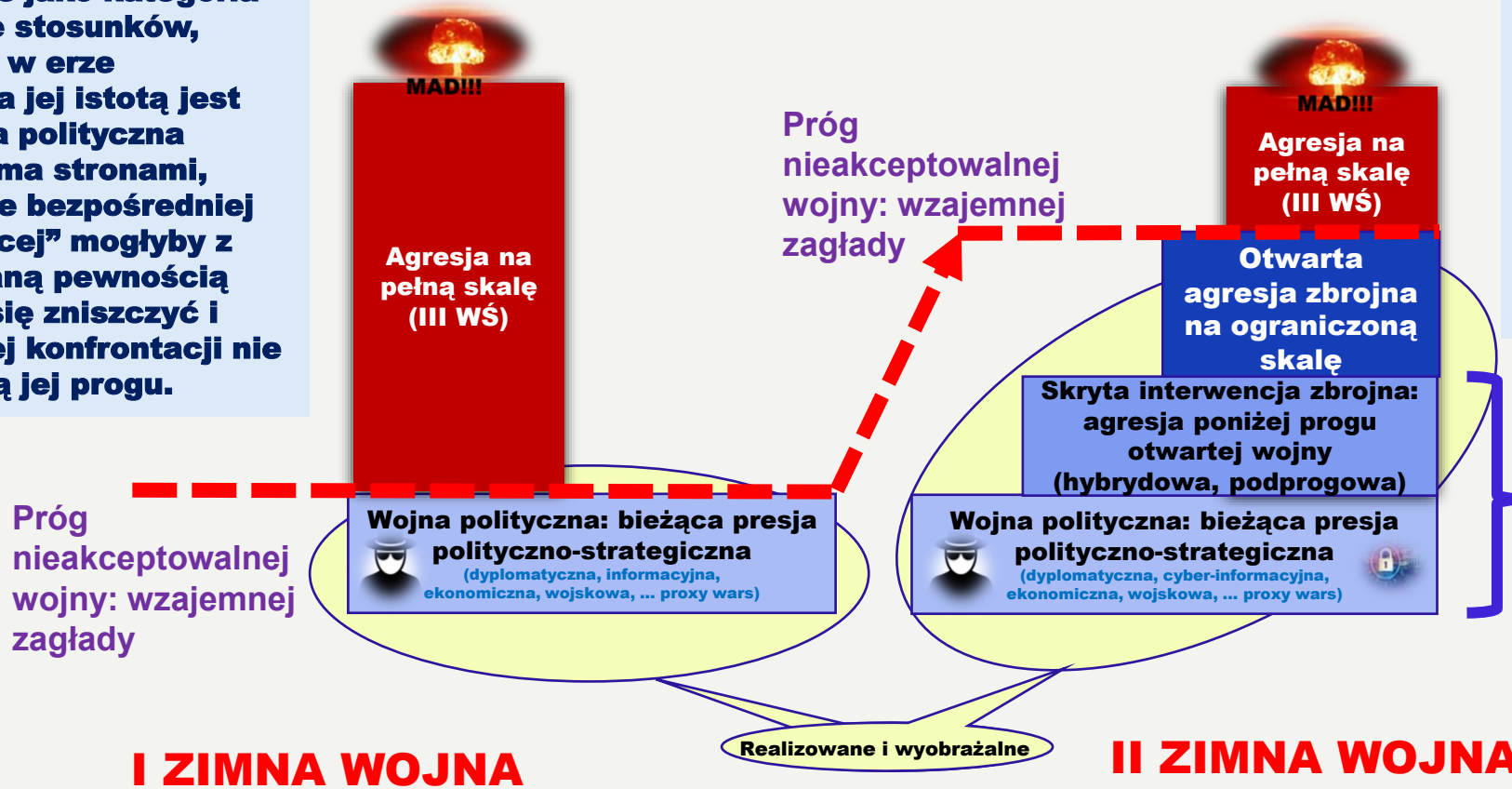
Rosja – Zachód

Od zimnej wojny, przez okres pozimnowojenny do … nowej (drugiej, hybrydowej) zimnej wojny

Porównanie I i II zimnej wojny

Zimna wojna jako praktyczne zjawisko w stosunkach międzynarodowych, w tym stosunkach bezpieczeństwa i jednocześnie jako kategoria teorii tychże stosunków, pojawiła się w erze nuklearnej, a jej istotą jest konfrontacja polityczna między dwoma stronami, które w razie bezpośredniej wojny „gorącej” mogłyby z gwarantowaną pewnością wzajemnie się zniszczyć i dlatego w tej konfrontacji nie przekraczają jej progu.

Działania (operacje) hybrydowe to skryte, zakamuflowane użycie wszelkich, różnorodnych środków przemocy (militarnych i niemilitarnych, tradycyjnych i niekonwencjonalnych) przeciwko drugiej stronie w taki sposób, aby nie przekroczyć progu otwartej, jawnej agresji zbrojnej. Dlatego często też nazywane są działaniami podprogowymi lub działaniami w szarej strefie (między pokojem a wojną). Przykładem najnowszym były tzw. „zielone ludziki” wykorzystywane przez Rosję w opanowaniu Krymu lub są teraz u nas, w Polsce, „szare ludziki”, czyli miejscowi kryminaliści wynajmowani do przeprowadzania aktów szpiegostwa, sabotażu i dywersji.

- ***Operacje hybrydowe***
- ***Operacje w „szarej strefie”***
- ***Operacje „pod fałszywą flagą”***

Dwie wojny w Ukrainie: wojna rosyjsko-ukraińska i proxy war między Rosją a Zachodem

- W Ukrainie toczą się **dwie wojny**: bezpośrednia wojna (zbrojna, gorąca) między Rosją a Ukrainą i pośrednia, zastępcza, proxy war między Rosją a Zachodem
- Celowościowy i operacyjny wymiar proxy war w Ukrainie:
  - **Rosja**: uzyskanie przewagi polityczno-strategicznej w II zimnej wojnie z Zachodem przez zatrzymanie marszu Ukrainy na Zachód i włączenie jej do swojej strefy wpływów.
  - **Zachód**: zatrzymanie neoimperialnego kursu polityki Rosji przez wspieranie (polityczne, ekonomiczne, wojskowe, humanitarne...) Ukrainy oraz sankcje (polityczne, ekonomiczne, informacyjne...) nakładane na Rosję

Wojna rosyjsko-ukraińska: geneza i cele Rosji

- **Putin: rewizja ładu pozimnowojennego**
  - **imperialne ambicje Rosji (Monachium 2007)**
  - **poradziecka strefa wpływów (Białoruś, Gruzja 2008, Ukraina 2014 – Krym/Donbas)**
- **Nowa, II zimna wojna z Zachodem**
  - **żądania „gwarancji bezpieczeństwa” od USA i NATO (2021 r.) jako próba polityczno-dyplomatycznego zdobycia strefy wpływów z czasów ZSRR**
  - **inwazja na Ukrainę (2022) jako próba siłowej realizacji powyższego planu poprzez wojnę prewencyjną przeciwko wejściu Ukrainy do NATO i jej dołączeniu do Zachodu**
  - **Zachód punktem odniesienia i celem – Ukraina środkiem i drogą do celu (rosyjska proxy war przeciwko Zachodowi)**

Wojna rosyjsko-ukraińska: przebieg

- **Początkowy okres wojny**
  - **Błędna koncepcja wojny interwencyjnej, lekceważenie zasad sztuki wojennej**
  - **Wola oporu narodu ukraińskiego (prezydent Zeleński); lepsza koncepcja i przygotowanie armii ukraińskiej; wsparcie Zachodu!**
- **Faza główna**
  - **Wojna totalna, zbrodnicza (ataki na miasta, zbrodnie, wywózki…)**
  - **Ukraińska kontrofensywa charkowska i rosyjski odwrót chersoński**
  - **Nieudana kontrofensywa ukraińska w 2023 roku i wojna pozycyjna (rola dronów)**
- **Czas przesilenia i perspektywa zakończenia/przerwania wojny**
  - **Wojna na wyczerpanie: pojedynek logistyki strategicznej, rola dronów, broni precyzyjnej dalekiego zasięgu i działań dywersyjnych**
  - **Dylemat wsparcia Zachodu (zmęczenie polityczne, skutki rosyjskiego szantażu, doktryna D.Trumpa, konsolidacja Europy)**
  - **Szanse negocjacji: Putin w samopułapce – rozejm czasowy, traktat pokojowy, gwarancje: członkostwo w NATO (!?), międzynarodowe siły rozjemcze**

Zachód wobec wojny rosyjsko-ukraińskiej

- **Porażka pozimnowojennej doktryny odstraszania i powstrzymywania Rosji - jako następstwo słabego reagowania na agresję na Gruzję w 2008r. i Ukrainę w 2014r.**
- **Odrzucenie rosyjskich propozycji/żądań tzw. „gwarancji bezpieczeństwa” z końca 2021 r.: początek zwrotu strategicznego**
- **Ewolucyjna reakcja na agresję: wzmocnienie wschodniej flanki, wsparcie dla Ukrainy (pokonywanie barier ograniczeń), sankcje na Rosję**
- **Rozbieżności co do członkostwa Ukrainy w UE i NATO**
- **Problem gwarancji bezpieczeństwa dla Ukrainy po zakończeniu/przerwaniu wojny („koalicja chętnych”)**

Propozycje USA dla bezpieczeństwa w relacjach z Rosją

- stałe konsultacje w zakresie bezpieczeństwa,
- niezawodną komunikację kryzysową,
- większą przejrzystość wojskową,
- wzajemne środki mające na celu zmniejszenie ryzyka eskalacji
- oraz trwałe ramy dla długoterminowego bezpieczeństwa i stabilności w Europie

- ROSJA PRZECIW

Europejskie dylematy bezpieczeństwa

w obliczu zagrożeń rosyjskich i wyzwań transatlantyckich

Scenariusze rosyjskich zagrożeń

- **Przyszłe zagrożenia Europy, w tym Polski, zależą głównie od wyników wojny Ukrainie. Scenariusze:**
  - **Zwycięstwo Rosji i gwałtowne narastanie zagrożeń militarnych (czarny scenariusz):**
    - **Rosja od Bałtyku do Karpat, plus część potencjału Ukrainy, Przesmyk Suwalski, doktryna deeskalacji nuklearnej TBJ**
  - **Powstrzymanie Rosji i względne zwycięstwo Ukrainy(w tym ostatecznie Ukraina w NATO – mniejsze prawdopodobieństwo i oddalenie się w czasie rosyjskich zagrożeń dla państw NATO) (różowy scenariusz)**
  - **Permanentna wojna z falującymi nasileniami i ciągła presja hybrydowa oraz ryzyko eskalacji (szary scenariusz)**

Ryzyka nowej polityki amerykańskiej

- **D.Trump dąży do „poluzowania” twardych, traktatowych zobowiązań USA, w tym sojuszniczych, na rzecz doraźnych porozumień i koalicji zadaniowych: osłabianie wiarygodności NATO**
- **Próby zbliżenia z Rosją: podwójne ryzyko (wzmocnienie Rosji, osłabienie NATO)**
- **Zwrot ku Azji – ryzyko dealu?, gwałtownego pivotu?**
- **Operacje interwencyjne USA (wojny „z wyboru”, np. *Iran*) – ryzyka wciągnięcia w nie Europy**
- **Spory i konflikty z państwami europejskimi i UE *(Grenlandia!)* – osłabianie więzi transatlantyckich**
- **Presja na Europę, by brała większą odpowiedzialność za swoje bezpieczeństwo – ryzyko, wyzwanie, ale też szansa**

Macierz scenariuszy bezpieczeństwa

Wyzwania: Nowa polityka USA / Zagrożenia: Wojna w Ukrainie	USA pozostają w Europie i w głównej roli w NATO	USA redukują swoje zobowiązania w Europie	USA opuszczają Europę i NATO
Zatrzymanie Rosji (rozejm, pokój) i agresja odłożona?	+ + 👍	+ 0	+ -
Kontynuacja wojny i agresja hybrydowa!, lokalna?	0 +	0 0	0 -
Zwycięstwo Rosji i agresja ograniczona lub totalna	- +	- 0	- - 👎

Krajowe warunki bezpieczeństwa

- **Zagrożenia**
  - **Ataki hybrydowe, przestępczość**
- **Ryzyka**
  - **Podział władzy wykonawczej w kierowaniu bezpieczeństwem**
  - **Dezorganizacja systemu prawnego Polski**
  - **Spory ideologiczne i partyjne oraz podziały społeczne. Ryzyko Polexitu?**
- **Szanse**
  - **Zmiana polityki zagranicznej i zażegnanie ryzyka izolacji i peryferyzacji Polski. Powrót do współpracy oraz większej roli Polski w systemie międzynarodowym**
  - **Zracjonalizowanie (odpartyjnienie, ustrategicznienie) polityki i systemu bezpieczeństwa**
  - **Wyzwanie**
    - **utrzymanie wsparcia i przyzwolenia społecznego dla umacniania systemu bezpieczeństwa. Problem SAFE**

Właściwości bezpieczeństwa Polski jako państwa frontowego II zimnej wojny

- sąsiad „wojny gorącej” mierzący się z jej skutkami,
- uczestnik defensywnej proxy war,
- przedmiot presji i agresji hybrydowej,
- potencjalna strefa pierwszych operacji wojennych w razie agresji zbrojnej.

SYNTEZA:
Poziomy zagrożeń bezpieczeństwa Polski

- **I poziom: bieżąca presja polityczno-strategiczna (wojna polityczna w ramach II zimnej wojny Zachodu z Rosją) – trwa co najmniej od 2014 roku**
- **II poziom: agresja hybrydowa (podprogowa, w szarej strefie, skryta, zakamuflowana interwencja zbrojna i niezbrojna) – trwa od 2022 roku i nasila się**
- **III poziom: ograniczona agresja zbrojna (pod parasolem szantażu taktyczną bronią atomową, najbardziej zagrożony region: pomost Białoruś – Królewiec, obszar Przesmyku Suwalskiego) – prawdopodobna w razie zwycięstwa Rosji w Ukrainie [SCENARIUSZ BAZOWY dla Polski]**
- **IV poziom: wojna na pełną skalę (totalna) między Rosją a NATO – mało prawdopodobna**